

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös 45/2003
1.10.2003

Asia Irtisanominen ja virantoimituksesta pidättäminen

Päätös, johon haetaan oikaisua

Johtava kihlakunnanvouti irtisanoi päätöksellään 14.3.2003 X:n virkasuhteen päättymään irtisanomisajan kuluttua. Samalla X määrättiin pitämään jäljellä oleva vuosilomansa heti sairasloman päättymisen jälkeen 1.4.2003 alkaen ja pidätettäväksi muun irtisanomisajan virantoimituksesta.

Perustelut

Lääkärintodistuksen lähettäminen saantitodistuksiin

X on tammikuussa 2003 lähettänyt lääkärintodistuksensa saantitodistusta vastaan siten, että vain viraston päällikkö voi sen henkilökohtaisesti noutaa postista. Tämä menettely on ollut epäasianmukaista käytöstä, mutta ei sellaisenaan riitä irtisanomisperusteeksi.

Viraston omaisuuden palauttamatta jättäminen

X ei ole palauttanut viraston omaisuutta 23.1.2003 lähetetystä kirjallisesta kehotuksesta huolimatta. Hän ei ole pyynnöstä menettänyt näin myöskään edellisen sairaslomansa aikana keväällä ja kesällä 2003. Tämä menettely on työnjohtomääräysten rikkomista. Menettelystä on aiheutunut haittaa, koska esimerkiksi kännykkä ja parkkikortti eivät ole olleet viraston muun henkilökunnan käytössä. Tämä ei sellaisenaan ole irtisanomisperuste.

Edellä mainituilla menettelyillä on merkitystä arvosteltaessa sitä, onko irtisanomisen syy erityisen painava ja onko X syytä pidättää virantoimituksesta.

Yhteydenotot A:han

Varsinainen irtisanomissyy on A:n tapaus. A:n kertoman mukaan X oli 11.11.2002 A:n käydessä ulosottovirastossa pyytänyt A:ta käymään työhuoneessaan ja esittänyt, että nyt olisi hyvä aika ja tilaisuus nostaa vahingonkorvauskanne ulosottoviraston A:han ja hänen yhtiöhinsä kohdistamien ulosottoimien johdosta. A on kertonut yhteydenotoista kihlakunnanvoudeille 17.12.2002. A:n kertomukset X:n yhteydenotoista ovat näytön kannalta vajavaisia, sana on sanaa vastassa. On vaikea kuvitella, että A olisi keksinyt kertomansa. A:n ilmoittamat ajankohdat ajoittuvat samaan aikaan kuin X:n saama kirjallinen varoitus. Velallisen kanssa vehkeily, josta A:n kanssa käydyissä keskusteluissa olisi ollut kysymys ei sekään yksin riittäisi irtisanomisperusteeksi.

Yhteydenotto pankkiin ja Osakeyhtiö Oy:öön

Kihlakunnanvouti on 11.11.2002 antanut X:lle kirjallisen varoituksen. X on 13.11.2002 lähettänyt faksina pankin pääkonttoriin hänen ja avustava ulosottomies B:n jo aiemmin A:lta haltuun ottamaa asiakirja-aineistoa. Tämä aineisto on sisältänyt muun ohessa jäljennöksen Z-yhtiön ja ruotsalaisen Firma Ab:n välisestä toimeksiantosopimuksesta. Pankki on lähettänyt X:ltä saamansa aineiston ulosotossa yhä olevien saataviensa perintää hoitavalle Osakeyhtiö Oy:lle. Osakeyhtiö Oy lähetti kihlakunnanvoudille selvityspyynnön, jossa yhtiö vaati ulosmittaamaan toimeksiantosopimukseen perustuvan palkkion A:n (Firma Ab:n puolesta sopimuksen allekirjoittanut) velkojen suoritukseksi. Yhteydenotoissa ilmoitettiin myös, että A olisi saanut syyskuussa 336 000 euron suuruisen välityspalkkion. Selvityspyynnön sanamuodosta kävi ilmi, että pankkissa ja osakeyhtiöissä olisi epäilty ulosottovirastossa ainakin jossain määrin laiminlyödyn A:n asian hoitamista.

Yhteydenotto Pankkiin ja Osakeyhtiöön täyttää irtisanomiselle asetettavan erityisen painava syy- edellytyksen seuraavista syistä:

- yhteydenotto on tapahtunut heti kirjallisen varoituksen antamisen jälkeen, mikä osoittaa, ettei varoituksella ollut positiivista vaikutusta
- velkojan edustajallakin oli se käsitys, ettei yhteydenotossa pääpaino ollut velkojen perimisessä vaan ulosottoviraston henkilöstösuhteilla ja niihin perustuvilla syillä
- tilanne oli sama kuin varoituksen perusteena olleessa asiassa eli X:n ja B:n toimiminen omin päin asiassa, jota he eivät olleet hoitaneet kevään 2002 jälkeen eli toimivallan puute. Avustavalla ulosottomiehellä ei ulosottolain 1 luvun 4 §:n mukaan ole itsenäistä toimivaltaa.
- Pankille on toimitettu sellaista sivullistahoa, siis muuta kuin velallista koskevaa aineistoa, jonka rinnastaminen velallista itseään koskevaan aineistoon olisi edellyttänyt ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 momentin mukaista menettelyä. Päätökseen tällaiseen menettelyyn ryhtymisestä voi tehdä ainoastaan kihlakunnanvouti. Tämä koskee myös tietojen hankkimista sivullisesta. Asiassa ei ole noudatettu alkuvuonna 2001 annettua erikoisperintää koskevaa ohjetta. X on myös tällä tavoin ylittänyt toimivaltansa.
- Pankille on faksattu sellaista kirjallista aineistoa, joka ei ole ulosoton asianosaisellekaan julkista ulosottolain tai viranomaisen toiminnan julkisuu-

desta annetun lain mukaan. Teko on RL 40 luvun 5 §:n mukaan rangaistava.

- aineiston luovuttamisesta on aiheutunut haittaa ja vahinkoa ulkopuolisille tahoille
- menettely on ollut tahallista.

X:n menettelylle on ollut ominaista arvostelukyvyn puuttuminen. Viraston työn tarkoitus on unohtunut, kun on lähdetty ajamaan omia tarkoitusperiä. Ulosoton lainkäyttöluonne ja tarkoitussidonnaisuuden periaate on unohtunut. Huomiota ei ole kiinnitetty haitan aiheutumiseen ulkopuoliselle eikä siihen, mikä vaikutus menettelyllä on viraston arvostukseen ja työilmapiiriin siellä. Kysymys on virka-aseman väärinkäyttämisestä.

X ei ole antanut asiassa häneltä pyydettyä vastausta eikä osoittanut halukkuutta irtisanomista pehmeämpiin vaihtoehtoihin. X ei ole myöntänyt menetelleensä virheellisesti. Varoitusta on seurannut vastareaktio. Kysymys ei ole yksittäisestä teosta vaan johdonmukaisesta tekojen sarjasta.

Ulosotto edellyttää onnistuakseen kihlakunnanvoudin ja avustavan ulosottomiehen yhteistyötä ja keskinäistä luottamusta. X:llä ei ole enää edellytyksiä jatkaa avustavana ulosottomiehenä kihlakunnan ulosottovirastossa.

Irtisanomisen perusteena oleva teko osoittaa X:n siinä määrin soveltumattomaksi tehtäväänsä, ettei virantoimitusta voida irtisanomisen jälkeen jatkaa.

Oikaisuvaatimus ja sen täydennys

Kihlakunnan ulosottoviraston päätös on kumottava.

X:lle on korvattava irtisanomisen laittomasta menettelystä ja perusteista aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä aiheutunut vahinko ja kulut 24 kuukauden palkkaa vastaavalla määrällä laillisine korkoineen kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta lukien.

Kihlakunnan ulosottovirasto on velvoitettava korvaamaan X:lle laittomasta irtisanomisesta 24 kuukauden palkkaa vastaava määrä laillisine korkoineen kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta lukien.

Kihlakunnan ulosottovirasto on velvoitettava korvaamaan X:n oikeudenkäyntikulut asiassa laillisine korkoineen kuuden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta lukien.

X pyytää, että virkamieslautakunta hankkii asiassa lausunnon sekä työterveyshuollolta että työsuojelupiiristä.

Vaatimuksen perusteet

Menettely

X:ää ei ole kuultu asiassa hallintomenettelylain 15 §:n ja valtion virkamieslain 66 §:n mukaisesti.

X:lle ei ole annettu tarpeeksi aikaa vastauksen antamiseen irtisanomista koskevassa asiassa. X:llä ei ole ollut velvollisuutta laatia vastausta 8.1.2003 alkaneen sairauslomana aikana. Kihlakunnanvouti ei X:n asianajajan pyynnöstä huolimatta ole ollut yhteydessä työterveyslääkäriin sen arvioimiseksi, onko sairausloma este X:n kuulemiselle.

X:n käyttöön ei ole luovutettu vastauksen antamista varten tarvittavaa asiakirja-aineistoa eli Korukauppa Oy:n mappia ja A:ta ja hänen yhtiöitään koskevaa aineistoa.

Kihlakunnanvouti C on käytännössä 6.1.2003 loppiaisena läsnäolollaan ja kielenkäytöllään estänyt X:ää ulosottovirastolla tekemästä pyydettyä selvitystä irtisanomisasiassa. Myös matkapuhelinliittymän sulkeminen ja kulkukortin kuolettaminen sekä tietokoneen käyttötunnuksen muuttaminen X:n jäädessä sairauslomalle on ollut poikkeuksellista ja estänyt vastausta varten tarvittavan selvityksen tekemistä.

Irtisanomismenettely ei ole ollut tasapuolinen, (esimerkiksi puhelimen katkaisu, parkkikortti, tietokoneen käytön estäminen) verrattuna muihin ulosottoviraston sairauslomalla olleisiin, eikä myöskään toimenpiteenä suhteellinen.

Irtisanominen on menettelyltään laitton.

Asiaperusteet

Lääkärintodistuksen lähettämismenettely

X joutui 8.1.2003 sairauslomalle, jonka syy on todettu työperäiseksi. Johtava kihlakunnanvouti ei ole pyynnöstä huolimatta ottanut yhteyttä työterveyslääkäriin, joten on ollut perusteltua lähettää lääkärintodistus esimiehelle saantitodistuksin.

Viraston omaisuuden palauttaminen

X:llä on ollut hoitavan lääkärin ohje, ettei hän saa fyysisesti lähestyä ulosottovirastoa eikä tehdä muitakaan työtehtäviä. X on 23.1.2003 saamansa kehoituksen perusteella 11.4.2003 palauttanut kaiken hallussaan olevan viraston omaisuuden.

Yhteydenotto A:han

Irtisanomispäätöksen liitteenä on muistio A:n kuulemisesta 18.12.2002. Muistiosta ei ilmene X:n yhteydenottojen ajankohdat, jotka "sopivat hyvin kohdalleen". Muistiosta ei myöskään ilmene "velallisen kanssa vehkeilyä". X kiistää menettelyn.

Yhteydenotot Pankkiin ja Osakeyhtiöön

Irtisanomispäätöksessä ei ole yksilöity yhteydenoton laatua ja ajankohtaa. X:n 11.11.2002 saama varoitus ei koske nyt kyseessä olevaa asiaa. Varoituksella ja irtisanomisella ei siten ole yhteyttä.

Toimivallan olemassaolo liittyy kihlakunnanvoudin selvittämättä jättämään yhteydenottotapaan ja -ajankohtaan. X on 7.3.2002 faksannut A:n ja tämän UL 4:9 §:n 4 kohdan mukaista yhtiötä koskevaa materiaalia ulosottovelkojille Osakeyhtiö/Pankki. X on 8.4.2002 jäänyt sairauslomalle. Ulosottoviraston rootelinhallintatietojen mukaan X:lle on kuulunut 15.4.2002 vireille tullut velkomusasia, jossa hakijana on ollut Osakeyhtiö ja velallisenä muun ohessa A. Ulosoton toimenpiteet eivät olleet tuloksellisia. Kuitenkin X:n vastuulla on ollut huolehtia siitä, ettei saatava vanhene kenenkään kanssavelallisen osalta ja että ulosoton hakija saa kaikki tiedot velallisen taloudellisesta asemasta myös silloin, kun ne tulevat esiin sivullisen kuulemisessa tai muissa sivullista koskevissa tiedoissa. A:n ja hänen yhtiöidensä osalta on tullut erityisesti sovellettavaksi UL 4:9 §:n 4 kohta. Koska asian käsittelyyn näytti ulosottovirastossa esimiesten taholta kohdistuvan poikkeuksellisia toimenpiteitä, X laati asiasta 6.1.2003 ennen sairauslomaansa muistion. X:llä on edelleen ollut kihlakunnanvoudin 29.8.1996 § 48 antamassa päätöksessä määritelty toimivalta kaikissa ulosottovirastossa vireillä olevissa asioissa. Päätöstä ei ole X:n tiedon mukaan koskaan kumottu.

Kihlakunnanvoudi on 7.8.2002 erikoisperinnän lopettamisen yhteydessä ohjeistanut muun ohessa A:n ja tämän yhtiöiden asioiden siirtymisen elokuussa 2002 avustava ulosottomies C:lle. Tässä siirrossa on kadonnut muun ohessa Korukauppa Oy:n osakkeenmyyntiä ja Firma Ab:ta koskeva aineisto. Aineisto on ollut ulosottoviraston hallussa, koska se on 11.10.2002 toimitettu oikeusministeriön kansliapäällikölle. Aineisto liittyy X:n toimivaltakysymykseen.

X:lle ei ole annettu tietoa Osakeyhtiö Oy:n 15.11.2002 tekemästä selvityspyynnöstä ja ulosmittausvaatimuksesta ennen kuin 3.1.2003. X:llä ei siten ole ollut mahdollisuutta selvittää A:n ja yhtiöiden asioissa ulosottovelkojien kanalta olennaista tietoa. X:llä ei myöskään ole tiedossaan, minkälainen selvitys Osakeyhtiöille on annettu. Konkreettista haittaa tai vahinkoa ulkopuolisille ei ole osoitettu tapahtuneen.

X on toiminut virkavelvollisuuksiensa sekä ulosottolain ja -asetuksen määräysten mukaisesti. Esimiehet ovat olleet tietoisia X:n menettelystä ja hyväksyneet sen. X:llä ei ole ollut tahallista virkavelvollisuuksien rikkomista tai laiminlyöntiä tai kenenkään vahingoittamistarkoitusta.

X on täsmentänyt vaatimuksiaan virkamieslautakunnalle 12.5.2003 saapuneessa kirjelmässä.

Vastine

Oikaisuvaatimus ja korvausvaatimukset on hylättävä. Jos irtisanominen kuitenkin kumotaan, se on muutettava X:lle annettavaksi varoitukseksi.

X ei ole 3.1.2003 pyytänyt mitään asiakirjoja. X sai samana päivänä kopiot A:n lausunnosta, Osakeyhtiön kirjeestä ja Pankille toimitetusta aineistosta. Asianajaja esitti vaatimuksia asiakirja-aineiston saamisesta. Entinen erikoisperinnän aineisto on laaja ja hajallaan, koska se on osittain annettu "roote-liavustajalle", osa on arkistoitavana, muuten koottavana tai selvitettävänä. Ainoana yksilöintinä mainittiin Korukaupan mappi. Yhteenottoja aineistoon tutustumiseksi virastossa ei tullut. Vastauspyynnön jälkeen X on vienyt virastosta mukaansa ilmeisen paljon aineistoa ilman lupaa.

Kihlakunnanvoudi C ei ole estänyt materiaalin kopiointia. Kännykän ja kulkukorttien sulkeminen eivät estäneet vastauksen antamista. Loppiaisen kopiointitapauksen jälkeen puhelimen sulkemiselle ja pääsyn estämiselle virastoon oli sairasloman alettua tarve. Ollessaan sairaslomalla keväällä 2002 X käytti puhelinta samalla tavalla kuin olisi ollut töissä.

X:lle annettu vastausaika ennen irtisanomista oli normaalisti käytetty kaksi viikkoa. Tosiasiassa vastausaikaa ennen irtisanomispäätöstä oli lähes kaksi ja puoli kuukautta.

X on esittänyt lääkärintodistuksen, jonka mukaan hän on sairaslomalla ollut kykenemätön laatimaan vastausta, vasta irtisanomispäätöksen jälkeen. Virastolla ei ole velvollisuutta ottaa yhteyttä työterveyslääkäriin eikä keskeyttää irtisanomisprosessia lääkärin suullisen mielipiteen perusteella. X on 6.1.2003 sairaslomastaan huolimatta laatinut muistion, jossa esitetyt seikat olisi voinut vastauksessa tuoda esiin. X:n sairasloma ja esitetyt lääkärintodistukset eivät muodosta estettä irtisanomiselle.

Lääkärintodistuksen lähettäminen saantitodistuksin henkilökohtaisesti kihlakunnanvoudille on esimiehen tahallista juoksuttamista.

X palautti viraston omaisuuden vasta noin kaksi ja puoli kuukautta ensimmäisen kirjallisen pyynnön jälkeen. Palautettaessa kännykkä oli viallinen ja salkun numerolukko kiinni. X kertoi unohtaneensa numeron, vaikka vähän aikaa sitten oli avannut lukon.

A:n kertomukset X:n yhteydenotosta ovat uskottavia.

X:llä on 7.3.2002 ollut toimivalta A:n asioissa, mutta ilman kihlakunnanvoudin päätöstä toimivalta ei ole ulottunut A:n yrityksiin eikä minkä tahansa informaation välittämiseen niistä velkojille. Aiemmin ei ole ollut tietoa siitä, että faksaaminen tapahtui 7.3.2002 eikä tuolloin faksatusta materiaalista. Laillista faksaaminen ei ole ollut silloinkaan. On mahdollista, että jotain aineistoa on toimitettu Osakeyhtiöihin jo 7.3.2002 mutta sekään ei tarkoita, ettei virkamiehellä myöhemmin olisi salassapitovelvollisuutta. Operaattorilta saatujen tietojen valossa ei tunnu mahdolliselta, että marraskuussa Pankista Osakeyhtiöille toimitettuun aineistoon olisi X:n Pankille lähettämän faksin jälkeen lisätty jotain Pankille jo aiemmin toimitettua aineistoa. X:llä ei syksyllä 2002 ole ollut toimivaltaa A:n asioissa silläkään perusteella että A:n asia kuului hänen rooteiliinsa. X:n esittämällä koulutusmateriaalilla ei ole asiassa merkitystä.

X:n toimivallan perusteena ei ole myöskään ollut määräyskirjassa rihyryhmään 29.8.1996 määritelty yleinen toimivalta toimia avustavana ulosottomiehenä kaikissa viraston asioissa. Määräys koskee vain toimimista rihyryhmässä, jossa X:n toiminta tosiasiallisesti päättyi sairauslomaan 8.4.2002 ja lopullisesti elokuussa 2002, kun osallistuminen toimintaan loppui. Toimivalta oli määräyksen ollessa voimassa rajattu vain kiireellisiin asioihin. X:llä ei ole ollut toimivaltaa hoitaa A:n ulosottoasioita 8.4.2002 jälkeen.

Sekä 11.11.2002 annetussa varoituksessa että irtisanomisessa on ollut kyse samanlaisesta perusteesta eli toimivallan ylittämisestä, mikä tekee myöhemmästä rikkomuksesta vakavan.

Pankille on toimitettu tietoja kahden sivullisen välisestä suhteesta eli Firma AB:n ja Kaupan välinen sopimus, Firma AB:n pankkiasioita koskeva aineisto ja Korukauppa Oy:n yrityskauppa koskeva sopimuksen osa. Jotta kahden muodollisesti sivullisen välisiä suhteita koskevia tietoja voitaisiin antaa velkojalle edes takaisinsaantikanteen nostamista varten, on ensin ratkaistava se, että kyseessä on ns. keinotekoinen järjestely, jolloin muodollinen sivullisase- ma voidaan purkaa ja samaistaa velalliseen itseensä. Tällaisen ratkaisun voi tehdä ainoastaan kihlakunnanvouti. Asiaa ei ole esitetty kihlakunnanvoudille eikä päätöstä An ja Firma Ab:n samaistamisesta ole tehty. Tietoja ei ole annettu Pankille myöskään takaisinsaantikanteen nostamista varten. Pankille on siten toimitettu salassapidettävää tietoa.

Kauppa Oy:n yrityskauppa on X:n Pankille toimittamien tietojen vuoksi vähintään viivästynyt ja vaikeutunut ja sitä koskeva välityssopimus rauennut. Va- hinko tai sen mahdollisuus tekee virheestä vakavan.

Osakeyhtiöin selvityspyynnön saavuttua järjestettiin 28.11.2002 tapaaminen ulosottovirastossa. Tapaamisessa olivat läsnä molemmat kihlakunnanvoudit. Voudeilla ei ole ollut velvollisuutta ilmoittaa X:lle Osakeyhtiöin selvityspyynnöstä tai tapaamisesta.

Työpaikan ilmapiirin selvittäminen ei kuulu tämän asian käsittelyyn, joten lausuntojen pyytäminen työterveyslääkäriltä ja työsuojelupiiriltä ei ole tarpeen, ei myöskään suullisen käsittelyn järjestäminen virkamieslautakunnassa.

X on ollut sairauslomalla 8.1.2003 lähtien ja on edelleen. Irtisanomisaika päättyy 18.9.2003, joten virantoimituksesta pidättäminen ei ole tullut voimaan.

Vastaselitys

X on antanut vastaselityksen.

X on henkilökohtaisesti 3.1.2003 pyytänyt kihlakunnanvoudilta kaikkea A:n ja hänen yhtiöidensä asioita koskevaa aineistoa käyttöönsä vastauksen laatimiseksi irtisanomisuhkaiseen selvityspyyntöön. Pyyntö on uudistettu asianajan kirjeellä 7.1.2003. X ei ole saanut vielä aineistoa käyttöönsä eikä tietoa siitä, että aineisto olisi hänen käytettävissään. Asiakirja-aineisto on tärkeä harkittaessa X:n toimivallan puuttumista tai salassapitovelvollisuuden rikkomista.

Selvityksen tekemistä on estänyt kulkukorttien ja tietokoneen sulkeminen ennen vastaukselle asetettua ensimmäistä määräaikaa 10.1.2003.

Johtava kihlakunnanvouti on ollut asian kaikissa vaiheissa tietoinen X:n sairaslomasta ja sen syystä. Lääkärinlausunnosta ilmenee, että X:n sairaus on ollut todellinen este hänen kuulemiselleen. On oikeudetonta vaatia, että X puutteellisen asiakirja-aineiston perusteella ja kohtuuttomassa aikataulussa olisi laatinut vastauksen selvityspyyntöön.

Johtava kihlakunnanvouti on asian eri vaiheissa väittänyt, ettei X ole esittänyt lääkärintodistuksia. Tässä tilanteessa on ollut aiheellista varmistaa, että kihlakunnanvouti saa todistuksen henkilökohtaisesti.

X on palauttanut viraston omaisuuden 3.4.2003.

A:n 19.5.2003 antamalla todistuksella ei voi olla asiassa merkitystä, koska A on tehnyt X:stä rikosilmoituksen, jonka perusteella on tehty syyttämättäjättämispäätös 10.6.2003. Oy:n (ns. A:n yhtiö) konkurssipesän hoitaja on nimenyt X:n todistajaksi käräjäoikeuteen. A:n allekirjoittama todistus on ilmeisesti laadittu ulosottovirastossa.

X on syksyllä 2001 nimenomaisesti selvittänyt A:n asiat johtavalle kihlakunnanvoudille ja 20.2.2002, 3.1.2003 ja 6.1.2003 kihlakunnanvouti C:lle. X on muutenkin välittänyt voudeille kaiken tiedon ulosottovelallisesta ja hänen yhtiöstään. A:n tiedot on välitetty myös avustava ulosottomies D:lle. Johtava kihlakunnanvouti on vastineessaan nimenomaisesti todennut, että X:llä 7.3.2002 oli toimivalta A:n asioissa ja että asiakirjojen faxaamisen ajankohtana A on kuulunut X:n rooteliin.

Missään vaiheessa ei ole yksilöity asiakirjoja, joiden toimittaminen velkojalle olisi rikkonut salassapitovelvollisuutta.

X on selvittänyt esimiehelleen kaikissa vaiheissa A:n ja tämän yhtiöihin liittyvät asiat. Kyseenalaista on esimiehen reagoimatta jättäminen asiassa.

X:n saama varoitus ja suoritettu irtisanominen ovat osa työyhteisön vakavia ongelmia. Hämeen työsuojelupiiri on 16.6.2003 tehnyt tutkintapyynnön poliisille ulosottovirastossa tapahtuneista työsuojelun rikkomisista.

X:ää on kuultava henkilökohtaisesti, koska hän ei terveydellisistä syistä ole kyennyt antamaan kirjallista vastausta irtisanomisuhkaiseen selvityspyyntöön. Vastaselitykseen on liitetty X:n 31.7.2003 allekirjoittama lausuma.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat lainkohdat

Ulosottolain 4 §:n mukaan avustava ulosottomies suorittaa ulosottomiehen määräämät täytäntöönpanotehtävät. Avustavasta ulosottomiehestä on tällöin voimassa 5 §:ssä mainituin rajoituksin mitä ulosottomiehestä säädetään. Ulosottolain 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että ulosottomiehen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluu muun ohessa ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu menettelystä päättäminen.

Ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 momentin mukaan väite siitä, että omaisuus kuuluu sivulliselle, ei estä omaisuuden ulosmittaamista, jos havaitaan, että sivullisen asema perustuu sellaiseen varallisuus- tai muuhun järjestelyyn, jolle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta ottaen huomioon velallisen omistajan määräysvaltaan verrattava valta tai verrattavat toimet taikka hänen saamansa edut ja muut vastaavat seikat, ja sellaista oikeudellista muotoa ilmeisesti käytetään ulosoton välttämiseksi tai omaisuuden pitämiseksi velkojien ulottumattomissa.

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta ulosottoasian käsittelyssä laadittuihin muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, jollei tietoja tarvita takaisinsaantikanteen nostamista varten.

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Valtion virkamieslain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava.

Valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisajan voi vaarantaa kansalaisen turvallisuuden.

Suullinen käsittely ja lausuntojen hankkiminen

Virkamieslautakunnalle on asiassa toimitettu laaja asiakirja-aineisto, jonka nojalla asia on ratkaistavissa. Suullisen käsittelyn toimittamiseen virkamieslautakunnassa ei ole syytä.

Virkamieslautakunta ei katso tarpeelliseksi hankkia asiassa työterveyslääkärin eikä työsuojelupiirin lausuntoja viran puolesta.

Irtisanomismenettely

Selvitys tapahtumista

Asiassa on riidatonta, että johtava kihlakunnanvouti on 3.1.2003 antanut X:lle henkilökohtaisesti tiedoksi kirjeen, jossa pyydettiin selvitystä irtisanomispäätöksessä mainituista seikoista 10.1.2003 mennessä. X jäi sairauslomalle 8.1.2003 ja on edelleen sairauslomalla. Hän on toimittanut kihlakunnanvoudille lääkärintodistukset sairaudestaan. Riidatonta on myös, että B ja X ovat loppiaisena 6.1.2003 olleet ulosottovirastossa kopioimassa asiakirjoja ja tuolloin keskustelleet kihlakunnanvouti C:n kanssa. Keskustelusta on asiakirjoissa B:n ja X:n laatima muistio.

Oikaisuvaatimuksen liitteenä olevan E:n 7.1.2003 allekirjoittaman aineisto- ja lisäaikavaatimuksen mukaan E on vaatinut vastausaikaa pidennettäväksi vähintään kaksi viikkoa siitä lukien, kun X on saanut A:n ja hänen yhtiöidensä asioita koskevan aineiston käyttöönsä vastauksen antamista varten. Johtava kihlakunnanvouti on 7.1.2003 E:lle antamassaan vastauksessa todennut, että A:han itseensä kohdistuva aineisto on elokuussa 2002 annettu hänen asiointaan hoitavalle avustava ulosottomies D:lle. A:n yhtiöihin liittyvä aineisto on laaja ja hajallaan. Sitä ei sellaisenaan voida luovuttaa X:lle. Kihlakunnanvouti pyytää yksilöimään riittävästi, mitä asiakirjoja pyyntö koskee. Johtava kihlakunnanvouti on 9.1.2003 myöntänyt lisäaikaa vastauksen laatimiselle 17.1.2003 saakka. E on 9.1.2003 päivätyllä kirjeellä ilmoittanut johtavalle kihlakunnanvoudille, että X on 8.1.2003 jäänyt sairauslomalle ja työterveyslääkäri on nimenomaan kieltänyt X:ltä vastauksen laatimisen näissä olosuhteissa. E on vaatinut X:n käyttöön Korukauppa Oy:n osakkeiden myyntiä koskevan mapin sekä mahdollisuutta tutustua A:n yhtiötä koskevaan materiaaliin. Johtavan kihlakunnanvoudin vastauskirjeessä 10.1.2003 todetaan, ettei virkamiehen sairausloma ole este kuulemiselle. Kirjeen mukaan vastauspyynnössä on edellytetty vastausta tiettyihin rajattuihin seikkoihin. Vastaaminen ei edellytä aineiston käyttöä, etenkin kun siihen on aiemmin tutustuttu. Korukauppa Oy:n osalta ei ole pyydetty X:ltä erikseen vastausta. E on 10.1.2003 pyytänyt johtavaa kihlakunnanvoutia olemaan yhteydessä työterveyslääkäriin, joka voi arvioida X:n kykyä vastauksen antamiseen.

Oikeudellinen arvio

Virkamiehelle on virkamieslain 66 §:n mukaisesti ennen irtisanomispäätöksen tekemistä varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. X:lle on siten ollut varattava kohtuullinen aika pyydetyn selvityksen antamiseksi. X on kiistatta jäänyt sairaslomalle selvityksen laatimiselle annettuna määräaikana 8.1.2003 ja on edelleen. X on kuitenkin sairaslomansa aikana 6.1.2003 käynyt ulosottovirastossa kopioimassa asiakirjoja. Lääkärintodistuksista ilmenee, että X:n sairaus on työperäinen. Annetuista lausunnoista ei kuitenkaan käy ilmi, että hänen terveydentilansa olisi sellainen, että hän konkreettisesti olisi kykenemätön asianajajansa avustuksella vastausta kohtuudella asetetussa määräajassa laatimaan. X:n sairasloma jatkuu edelleen. Perusteita irtisanomispäätöksen lykkäämiselle mahdollisesti sairasloman päättymiseen asti ei ole ollut. Johtava kihlakunnanvouti ei esitetystä pyynnöstä huolimatta ole näissä olosuhteissa ollut velvollinen tarkemmin selvittämään X:n terveydentilaa ja kykyä vastauksen antamiseen. X ei ole antanut pyydettyä vastausta ennen 14.3.2003 tehtyä irtisanomispäätöstä.

X on 3.1.2003 saanut tiedokseen kopion A:n lausunnosta, Osakeyhtiön kirjeestä ja Pankille toimitetusta aineistosta. Ottaen huomioon seikat, joihin johtava kihlakunnanvouti on varannut X:lle tilaisuuden antaa vastaus ja se, ettei irtisanomispäätöksen perusteena olevista tapahtumista sinänsä ole X:n osalta riitaa, X:lle luovutetut asiakirjat ovat olleet riittävät vastauksen antamiseen.

Kihlakunnanvouti C:n ja B:n sekä X:n välisestä keskustelusta 6.1.2003 on esitetty eriäviä käsityksiä. X ei ole väittänyt, että C olisi estänyt X:ää kyseisenä päivänä kopioimasta asiakirjoja tai muilla konkreettisilla toimillaan estänyt vastauksen laatimista.

X:lle on varattu kohtuullinen aika vastauksen antamiseen ja hänellä on katsottava ennen irtisanomispäätöksen tekemistä olleen tiedossaan irtisanomisperusteet sekä ne asiakirjat, jotka ovat olleet päätöksen perusteena. Asiassa ei ole siten tapahtunut kuulemis- tai muutakaan menettelyvirhettä, jonka nojalla irtisanomispäätös tulisi kumota.

Epäasiallinen käyttäytyminen

Johtava kihlakunnanvouti on irtisanomispäätöksen perusteluissa katsonut X:n käyttäytyneen virkamiehelle sopimattomalla tavalla lähettäessään kihlakunnanvoudille lääkärintodistuksen henkilökohtaisesti saantitodistuksin ja laiminlyöneen asetetussa määräajassa palauttaa hallussaan olevan viraston omaisuuden. X:n käytös edellä mainituissa tapauksissa ei ole ollut sellaista, että se voisi edes yhdessä muiden esitettyjen perusteiden kanssa olla irtisanomiseen oikeuttava painava syy. Virkamieslautakunta ei ole ottanut näitä seikkoja huomioon harkitessaan irtisanomisperusteen olemassaoloa.

Yhteydenotto A:han

A on 17.12.2002 kertonut kihlakunnanvouti F:lle ja C:lle X:n yhteydenotosta 11.11.2002. Kirjallisesti A on vahvistanut kertomuksensa vasta toukokuussa 2003. X on kiistänyt epäasialliset yhteydenotot. Kun otetaan huomioon A:n myöhemmin X:ää kohtaan tekemät tutkimuspyynnöt, jotka ovat johtaneet syyttämättä jättämispäätökseen ja se, että A vasta X:n irtisanomisen jälkeen on suostunut kirjallisesti vahvistamaan lausumansa, A:n lausumalle ei asiassa ole irtisanomisperusteen olemassaoloa harkittaessa annettava merkitystä erillisenä tekona eikä myöskään yhdessä muiden perusteiden kanssa.

Yhteydenotot Pankkiin ja Osakeyhtiöön

Tosiasiat

X on toiminut KRP:n yhteyteen perustetussa rikosshyödyn jäljittämistyöryhmässä ulosottoimen edustajana syyskuusta 1996. X oli siitä huolimatta ulosottoviraston palveluksessa. Kesällä 1999 X:n työpariksi määrättiin avustava ulosottomies B. X:n sijoituspaikkana oli KRP ja B:n ulosottovirasto. B ja X ovat hoitaneet erikoisperintään otettujen velallisten asioita yhdessä ja vastanneet niistä yhdessä. A oli erikoisperinnässä oleva velallinen. X:llä on siten ollut toimivalta A:n asioissa siihen asti, kun hän jäi sairauslomalle 9.4.2002. Myös B:n jäätyä sairauslomalle 8.5.2002 erikoisperintä tosiasiasa lakkasi ja A:n asia siirrettiin rooteliperintään toiselle avustavalle ulosottomiehelle. Kihlakunnanvoudin vastineen mukaan erikoisperinnästä luovuttiin lopullisesti 7.8.2002 ja asiat siirrettiin normaaliin rooteliperintään. A:n asia oli siirretty avustava ulosottomies D:lle.

Asiassa on riidatonta, että avustava ulosottomies X on 13.11.2002 faksannut Pankki Oy:lle muun ohessa jäljennöksen Z-yhtiön ja ruotsalaisen Firma Ab:n välisestä toimeksiantosopimuksesta. Sopimus on allekirjoitettu 16.1.2002. Pankki on lähettänyt sopimuksen saataviensa perintää hoitavalle Osakeyhtiö Oy:lle. Sen jälkeen Osakeyhtiö Oy on 15.11.2002 lähettänyt ulosottovirastolle asiakirjoissa olevan tiedustelun A:n ulosottoasioissa. A:n asiat ovat 13.11.2002 kuuluneet X:n rooteliin.

Z-yhtiö on A:n 20.12.2002 ulosottovirastossa kertoman mukaan irtisanonut sopimuksen Firma Ab:n kanssa, koska sopimukseen liittyvää salassapitovelvoitetta on rikottu ja että irtisanominen tullaan vahvistamaan kirjallisesti.

Oikeudellinen arvio

X ei ole kiistänyt faksanneensa Pankille yllä mainitun välityssopimuksen. Sen sijaan X on väittänyt, että hänellä on marraskuussa 2002 ollut toimivalta A:n asioissa ja että hän on aiemmin kertonut A:n yhtiön asioista kihlakunnanvoudille, mutta asiassa ei ole ryhdytty toimenpiteisiin.

Erikoisperintä on kokonaan lopetettu 7.8.2002 ja A:n asia siirretty tuolloin normaaliin rooteliperintään avustava ulosottomies D:lle. X:llä ei siten marraskuussa 2002 ole ollut toimivaltaa A:n asioissa. Aiempi toimivalta, se että asi-

asta oli kerrottu kihlakunnanvoudille ja että X:n mielestä asiaa ei ollut asianmukaisesti hoidettu, ei ole perustanut X:lle toimivaltaa asiassa sen jälkeen, kun asia oli siirretty D:lle.

Kauppa Oy:n ja Firma Ab:n välinen toimeksiantosopimus on ollut muodollisesti kahden A:n asioihin nähden sivullisen välinen sopimus. Sopimuksesta on siten voitu antaa tieto A:n velkojalle vain ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 kohdan tarkoittamassa tapauksessa. Tällaisen ns. samaistamispäätöksen tekeminen kuuluu ulosottolain 1 luvun 4 ja 5 §:n 1 kohdan nojalla ulosottomiehen eli kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan. Tämä on nimenomaan todettu myös johtavan kihlakunnanvoudin vastineen liitteenä olevassa 25.1.2001 annetussa ohjeessa ns. keinotekoisiiin omaisuusjärjestelyihin puuttuminen erikoisperinnässä. B:n ja X:n olisi siten pitänyt ennen sopimuksen lähettämistä Pankille hankkia kihlakunnanvoudin päätös asiassa tai asian ollessa tulkinnanvarainen ainakin varmistua siitä, ettei kihlakunnanvoudin päätöstä mahdollisesti tarvita. B:n ja X:n olisi myös tullut selvittää, onko sopimus sellainen asiakirja, joka voidaan ilmaista A:n velkojille viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännösten estämättä.

X:n on yhteistoimin B:n kanssa katsottava menetelleen virkavelvollisuuksiensa vastaisesti faksamalla A:n velkojalle Pankki Oy:lle Kauppa Oy:n ja Firma Ab:n välisen toimeksiantosopimuksen A:n asiassa. A:n asioiden hoitaminen ei ole kuulunut X:n vaan D:n toimivaltaan. Vaikka X:llä olisikin ollut toimivalta hoitaa A:n asioita, hänen olisi tullut tietää, että päätösvalta mainitun sopimuksen ilmoittamisesta A:n velkojille kuuluu kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan. X on myös laiminlyönyt selvittää, voidaanko sopimus saattaa Pankin tietoon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännösten estämättä ja aiheuttamatta vahinkoa ulkopuolisille. Irtisanomisperusteen olemassa oloa harkittaessa on otettava huomioon myös se, että X:lle on 11.11.2002 annettu kirjallinen varoitus asiassa, jossa myös oli kyse toimivalan ylittämisestä.

Edellä kerrotuilla perusteilla virkamieslautakunta katsoo, että X on toiminut siten virkavelvollisuuksiensa vastaisesti, että johtavalla kihlakunnanvoudilla on ollut erityisen painava syy irtisanoa X:n virkasuhde.

Ulosottoviraston työilmapiirin merkitys

X:n oikaisuvaatimuksessa ja vastaselityksessä sekä myös johtavan kihlakunnanvoudin vastineessa ja niiden liitteissä on laajalti selostettu ulosottoviraston henkilöstön välisiä ristiriitoja ja niiden selvittämiseksi tehtyjä toimenpiteitä ja kanteluita. Virkamieslautakunnan tehtävänä ei ole ottaa kantaa kyseisiin selvityksiin. Työpaikan henkilöstöongelmilla on nyt kyseessä olevan asian ratkaisun kannalta merkitystä sikäli, kun on harkittava, onko irtisanomisen perusteena tosiasiallisesti olleet muut syyt kuin X:n virkavelvollisuuksiensa vastainen käyttäytymien. Selvityksestä ei voida päätellä, että johtava kihlakunnanvoudi olisi kohdellut X:ää muihin viraston virkamiehiin nähden epätasa-arvoisesti. Johtavan kihlakunnanvoudin ei siten ole katsottava irtisanoneen X:n virkasuhdetta muusta kuin virkamieslain tarkoittamasta erityisen painavasta syystä.

Virantoimituksesta pidättäminen

Ottaen huomioon irtisanomisperuste ja se, että X:n toimivallan ylitykset ovat jatkuneet varoituksesta huolimatta, X on voitu pidättää virantoimituksesta.

Päätös

X:n korvausvaatimukset jätetään virkamieslautakunnan toimivaltaan kuulumattomana tutkimatta.

Oikeudenkäyntikuluvaatimukset hylätään lakiin perustumattomina.

Vaatusuullisen käsittelyn toimittamisesta hylätään.

Oikaisuvaatimus hylätään.

Sovelletut oikeusohjeet

Ulosottolaki 1 luku 4 ja 5 §, 4 luku 9 § 1 momentti

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 11 § 2 momentti 5-kohta

Valtion virkamieslaki 14 §, 25 § 2 momentti, 51 § ja 66 §

Hallintomenettelylaki 15 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Ulla-Maarit Heljasvuo

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, Staffans, Komulainen ja Sipiläinen sekä varajäsen Lankinen.